

ကျိပ်စုတင်ဆိပ်ထွဲမၤစၢၤလံာ်ပတံထီၣ်တၢ် - KAREN

လံာ်ကဘျးပၤ 1 လၢ 2 - တၢ်မၤပုၤ လံာ်တက့ၢ်ဒိအံၤ အတၢ်နီၤဖးခဲလၢာ်န့ၣ် အလီၤအိၣ်ဝဲဒုၣ်နီၤလၢ တၢ်ကဆိကမိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤအဂီၢ်လီၤ

ပုၤဆါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ			
မံၤကတၢၢ်-	မံၤခိၣ်ထံး-	နံၤအိၣ်ဖျၢၣ်-	ပုၤကညီအနီၣ်ဂံၢ်လၢ ဟံၣ်ဒုၣ်ဃီထၢအပူၤ-
		/ /	
စုတၢ်း တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ / ကျိပ်စုတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်အဂၤတဖၣ် ကျိပ်စုတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်အမ့ၢ် တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ် ကျိပ်စု မ့တမ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်ဆိတလဲအံၤဆူကျိပ်စုသ့ညီတဖၣ်လီၤ ဝံသးစူၤထၢန့ၣ် 30-သီ ပုၤပုၤ စုတၢ်းလံာ်ဟံၣ်ဖျါ ဟံၣ်ဃုာ်ဒီး တၢ်ဆါတၢ်ပုၤခဲလၢာ် လၢ စရိအမူအကီး (checking account) ဒီး တၢ်ဟံၣ်ဖျၢၣ်စုအကီး (savings account) ကိးခါ အဂီၢ် လၢဟံၣ်ဒုၣ်ဃီထၢအံၤအဂီၢ်			
စုတၢ်း/ကျိပ်စုကရၢဖျိအမံၤ	အကီးအကလုာ်	အကီးပူၤစုအိၣ်တ့ၢ် စရိ မ့တမ့ၢ် အလုၢ်အပူၤ	
		\$	
		\$	
		\$	
ခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖျိ			\$
ကျိပ်စုတၢ်ကရၢကရိအမံၤ	အကီးအကလုာ်/တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ် (401(k), CD, Money Market, IRA, စတီးတဖၣ် (stocks), တၢ်ဟံးလီၢ်စုလံာ်စၢၤဃာ်တဖၣ် (bonds), ဒ်န့ၣ်တဖၣ်)	အကီးပူၤစုအိၣ်တ့ၢ် စရိ မ့တမ့ၢ် အလုၢ်အပူၤ	
		\$	
		\$	
ခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖျိ			\$
ဟံၣ်ဒုၣ်ဃီထၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်စွဲတဖၣ်			
နုၤမးမ့ၢ်အိၣ် 18 န့ၣ် မ့တမ့ၢ် ဆူအဖီခိၣ် ဒီး တၢ်မ့ၢ်ဂံၢ်ဒွဲးထၢန့ၣ်န့ၣ် ပုၤလၢအသန့ၤအသးလၢ မိၢ်ပၢအ တၢ်ဟံးန့ၣ် တၢ်ဒွဲးခိၣ်စရိတဖၣ် (tax returns) အပူၤန့ၣ်, ဟံၣ်ဖျါထီၣ် နမိၢ်ပၢတဖၣ် အတၢ်ဟံးန့ၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်စွဲတဖၣ် လၢလံာ်အံၤတက့ၢ် နမ့ၢ်အိၣ်ဆိးတပူၤဃီဒီး ပုၤဒိၣ်တုၢ်ခိၣ်ပုၤအဂၤတဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တဟ့ၣ်နီၤ တၢ်ဟံးန့ၣ်န့ၣ်, ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ထဲ နနီၢ်တဂၤ တလိဘၣ်တလိဟံၣ်ဃီထၢတၢ်စွဲတဖၣ်ဒီး တက့ၢ် နမ့ၢ်အိၣ်ဆိးတပူၤဃီဒီး ပုၤဒိၣ်တုၢ်ခိၣ်ပုၤအဂၤတဖၣ် ဒီးမ့ၢ် ၂ ဟ့ၣ်နီၤ တၢ်ဟံးန့ၣ်/တၢ်သ့တၢ်စွဲတဖၣ်န့ၣ်, ထၢန့ၣ်လီၤ တၢ်ဟံးန့ၣ်လၢ ပုၤတဂၤစုာ်စုာ်အံၤအဂီၢ် တက့ၢ်			
တလိဘၣ်တလိဟံၣ်ဃီတၢ်ဟံးန့ၣ် (ဖဲဟ့ၣ်ခိၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲ)		တလိဘၣ်တလိဟံၣ်ဃီတၢ်သ့တၢ်စွဲတဖၣ်	
ဘူးလဲတဖၣ် (နီၢ်ကစၢ်)	\$	နီၢ်ကစၢ်ထၢပူၤ ဆူၣ်ချ့ဂ့ၢ်ဝီတၢ်သ့တၢ်စွဲတဖၣ် (အဒိ, ခိၣ်ဖု)	\$
ဘူးလဲတဖၣ် (မၤ/ဝၤ)	\$	စုထီၣ်ထွဲမၤဝၤလီၢ်လံၤ/ဖိသ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ	\$
တၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ တၢ်န့ၢ်ဘျးတဖၣ်	\$	တၢ်ဟ့ၣ်ဟံၣ်လဲ/တၢ်ပီၣ်လီၤတၢ်အလံာ်စၢၤဃာ်အလဲ (Mortgage)	\$
တၢ်တဆိၣ်သးမး (disability)	\$	ခုဘၢၣ် (Cable)/မူဖျါဒိ (Satellite) TV/အ့ထၢန့ၣ်န့း	\$
ပုၣ်စုၣ်/သုးမုၢ်သံၣ်တိစုဟ့ၣ်နီၤ	\$	လီတဲစိ (လီတဲစိစိာ်စု ဒီး လီသ့ပျံၤလီတဲစိ)	\$
စုဆိၣ်ထွဲမၤဝၤလီၢ်လံၤ/ဖိသ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤ	\$	တၢ်အိၣ်တၢ်အီ	\$
တၢ်ဒီးလဲတၢ်အလဲ	\$	တၢ်ကူတၢ်ကၤ	\$
ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ တၢ်န့ၢ်ဘျးတဖၣ်	\$	အဂၤ	\$
အဂၤ	\$	(ဝံသးစူၤ ဟံၣ်ဖျါလီၤတံာ်)	\$
(ဝံသးစူၤ ဟံၣ်ဖျါလီၤတံာ်)	\$		\$
	\$		\$
တလိဘၣ်တလိဟံၣ်ဃီတၢ်ဟံးန့ၣ်ခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖျိ	\$	တလိဘၣ်တလိဟံၣ်ဃီတၢ်သ့တၢ်စွဲခဲလၢာ်ဟံၣ်ဖျိ	\$

လာကျိန်စုတင်ဆိုင်ထွဲမၤစၢၤ အလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်အဂီၢ် တၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ် မတၢၤ အတလါဘၣ်တလါ တၢ်ဟဲန့ၣ် ဒီးတၢ်သူတၢ်စွဲတဖၣ်လဲၣ်?

န့ၣ်ထီၣ်ပုၤန့ၣ်, မၤဝါခံၤလၢၢ် အတၢ်ဟဲန့ၣ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်လီၤလၢၤ လံာ်ပတံထီၣ်တၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. န့ၣ်သးမ့ၢ်အိၣ် 18 နံၣ် မ့တမ့ၢ် ဆူအဖီခိၣ် ဒီး တၢ်မ့ၢ်ဂံၢ်ဒွဲးထၢန့ၣ်န့ၣ် ပုၤလၢအသန့ၤအသးလၢၤ မိၢ်ပၢ်အ တၢ်ဟဲန့ၣ် တၢ်ဒွဲးခိသွဲးစရီတဖၣ် (tax returns) အပူၤန့ၣ်, နမိၢ်ပၢ်ခံၤလၢၢ် အတၢ်ဟဲန့ၣ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ. န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဆိးဒီး ပုၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပုၤအဂၤတဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တဟ့ၣ်နီၤ တၢ်ဟဲန့ၣ်န့ၣ်, ဝံသးစူၤ ဟံဖျါထီၣ်ထဲ နနီၢ်တဂၤ တလါဘၣ်တလါဟံၣ်ဃီတၢ်သူတၢ်စွဲတဖၣ် လၢလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်အပူၤတက့ၢ်. အဒိ, န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီး ပုၤအိၣ်သကိးတဒးဃီတဂၤ ဒီးတလါဘၣ်တလါ ဟံၣ်အလဲဟံဖျါ မ့ၢ် \$1,000 န့ၣ်, နကဘၣ်ဟံဖျါ \$500 ဒ် နတလါဘၣ်တလါ ဟံၣ်လဲတၢ်သူတၢ်စွဲ လၢလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ယမ့ၢ်အိၣ်ဒီး တၢ်အုၣ်ကီၤန့ၣ် မ့ၢ်ယပတံထီၣ် ကျိန်စုတင်ဆိုင်ထွဲမၤစၢၤသ့ၤ?

သ့ၤလီၤ. တၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်အပူၤတခါလၢလံာ်လၢၤ အကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးန့ၤ လၢကျိန်စုတင်ဆိုင်ထွဲမၤစၢၤ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဖီလၢန့ၣ် တၢ်ကမၤအီၤ ဝဲပဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အလဲလၢ နတၢ်အုၣ်ကီၤဒီပနံၣ်အအိၣ် ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ.

ယဟ့ၣ်တၢ်အလဲတဖၣ်လၢ ယအကိးအပူၤ မ့ၢ်ဝံၤတၢ်လံတဒီမီၤ?

တၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်အပူၤတဖၣ် တၢ်ကမၤအီၤလၢ န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်တၢ်အစရီအခဲအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တဟ့ၣ်က့ၤစ့ၤလၢ အပူၤကွံာ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အလဲတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်.

မ့ၢ်ယကဘၣ်ပတံထီၣ် တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤ ပုၤအံၤပုၤဘျီလဲၣ်?

န့ၣ်မ့ၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢ ကျိန်စုတင်ဆိုင်ထွဲမၤစၢၤ တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤအဂီၢ်န့ၣ်, တဘျီ-အဂီၢ် တၢ်မၤစၢၤလီၤတၢ်အပူၤတမံၤန့ၣ် တၢ်ကဟံလီၤအီၤဆူ နအကိးအပူၤ လၢတၢ်တံၤစၢၤမၤစၢၤအမုၢ်န့ၣ်လဲၣ်အဂီၢ် တချုးပဒီးန့ၢ်ဘၣ် နလံာ်ပတံထီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. န့ၣ်မ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤဆူညါ လၢဆူၣ်ချ့ၤဂီၢ်တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်, အလီၢ်အိၣ်လၢ နကဘၣ်တီၣ်ထီၣ် လံာ်ပတံထီၣ်တၢ်ဆူညါတမံၤန့ၣ်လီၤ.